

Міністерство освіти і науки України
Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра германської і фіно-угорської філології

Курсова робота

на тему: **«Полісемантичні дієслова в англійській мові»**

Студентки групи Мла 01-20
факультету германської філології та перекладу
денної форми навчання
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.04 Германські мови і літератури (переклад включно)
Левицької Поліни Сергіївни

Науковий керівник:
доктор філологічних наук, доцент
Шутова Марія Олександрівна

Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

Київ 2023

Ministry of Education and Science of Ukraine
Kyiv National Linguistic University
Chair of Germanic and Finno-Ugrian Philology

Term Paper

Polysemantic verbs in the English language

POLINA LEVYTSKA

Group MLa 01-20

Germanic Philology and Translation Faculty

Research Adviser

Assoc. Prof.

PhD (Linguistics)

Maria Shutova

Kyiv 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ I. ПОНЯТТЯ ПОЛІСЕМІЇ ТА ПОЛІСЕМАНТИЧНИХ ДІЄСЛІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	
1.1. Визначення поняття «полісемія».....	6
1.2. Типи полісемії.....	7
1.3. Полісемантичні дієслова в англійській мові.....	7
1.4. Роль контексту у розумінні значення полісемантичних дієслів.....	8
РОЗДІЛ II. ВИКОРИСТАННЯ ПОЛІСЕМАНТИЧНИХ ДІЄСЛІВ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	
2.1. Аналіз полісемантичних дієслів у сучасній англійській мові.....	10
2.2. Основні функції полісемантичних дієслів у сучасній англійській мові...10	
2.3. Типологізація полісемантичних дієслів.....	11
2.4. Вживання полісемантичних дієслів у різних контекстах.....	13
ВИСНОВКИ.....	15
АНОТАЦІЯ.....	16
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	16

ВСТУП

У цій курсовій роботі розглянуто питання полісемії та полісемантичних дієслів в англійській мові. Будуть проаналізовані особливості вживання полісемантичних дієслів, їх типи, а також роль контексту у розумінні їх значень.

Робота присвячена вивченню основних характеристик та типології полісемантичних дієслів в англійській мові, їх використання у різних контекстах та механізмів формування нових значень. Також, робота аналізує взаємозв'язок між полісемією та перекладом на прикладах англійської мови.

Актуальність теми «Полісемантичні дієслова в англійській мові» обумовлена тим, що полісемія є одним з найбільш поширених лексичних явищ у мові. Полісемантичні дієслова в англійській мові мають багато значень, які можуть бути складними для розуміння та вживання у мовленні. Вивчення цієї теми може допомогти удосконалити рівень мовленнєвої компетенції в англійській мові та покращити якість комунікації.

Теоретичне значення даної теми полягає в розширенні знань про полісемію та її вплив на мовленнєву комунікацію. Дослідження полісемії дієслів може допомогти у розумінні принципів їх формування та вживання у мовленні. Крім того, ця тема може допомогти розвивати лексичні та мовленнєві навички учнів та студентів англійської мови.

Практичне значення полягає в тому, що знання про полісемію дієслів може бути корисним для всіх, хто використовує англійську мову у професійній сфері, у навчанні та комунікації з носіями мови. Наприклад, вивчення цієї теми може допомогти вчителям англійської мови у підготовці уроків та викладанні граматики, а також допомогти студентам англійської мови в підготовці до міжнародних іспитів з мови.

Метою даної курсової роботи є дослідження полісемантичних дієслів в англійській мові з ціллю розкриття їх семантичних характеристик та

використання у різних контекстах. Для досягнення мети були сформульовані наступні завдання:

1. Проаналізувати поняття полісемії та полісемантичних дієслів в англійській мові;
2. Вивчити типологізацію полісемантичних дієслів;
3. Вивчити основні характеристики полісемантичних дієслів та їх використання у різних контекстах;
4. Розглянути механізми формування нових значень полісемантичних дієслів;
5. Проаналізувати приклади вживання полісемантичних дієслів у різних контекстах;
6. Дослідити взаємозв'язок між полісемією та перекладом на прикладах англійської мови.

Для досягнення поставленої мети було використано такі **методи дослідження**:

1. Метод лінгвістичного аналізу - для дослідження структури та значення полісемантичних дієслів у сучасній англійській мові.
2. Метод компаративного аналізу - для порівняння вживання полісемантичних дієслів у різних контекстах та в різних частинах мови.
3. Метод аналізу тексту - для виявлення та аналізу контекстів вживання полісемантичних дієслів.

Об'єктом дослідження є полісемантичні дієслова в англійській мові, а **предметом** - їх семантичні характеристики та використання у різних контекстах. **Матеріалом** для дослідження є відповідна література, статистичні дані та приклади вживання полісемантичних дієслів в різних контекстах.

Ця робота є актуальною, оскільки полісемантичні дієслова є одними з найбільш складних та непередбачуваних елементів англійської мови. Дослідження їх семантики та вживання у різних контекстах є важливим не лише для розуміння самої мови, а й для успішної комунікації у професійній та науковій сферах.

РОЗДІЛ I. ПОНЯТТЯ ПОЛІСЕМІЇ ТА ПОЛІСЕМАНТИЧНИХ ДІЄСЛІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

1.1. Визначення поняття «полісемія»

Полісемія (або багатозначність) — це лінгвістичний термін, що означає явище, коли одне слово або фраза має кілька пов'язаних значень. Воно походить від грецьких слів *poly* (що означає «багато») і *sema* (що означає «знак»). (<https://www.studysmarter.us/explanations/english/lexis-and-semantics/polysemy/>)

Важливо не плутати полісемію з іншим типом багатозначності, омонімією. Адже омонімія означає наявність двох або більше слів, які мають однакове написання чи вимову, але різне значення та походження. Ці два явища схожі, але мають значні відмінності. (<https://pediaa.com/difference-between-polysemy-and-homonymy/>)

Полісемантичні слова мають багато значень, тому їх можна використовувати в різних контекстах і з різними смислами. Наприклад, дієслово "watch" може мати значення "дивитися" (She's watching TV), "стежити" (The police are watching the suspect), "бути обережним" (Watch out for the step), тощо. Таким чином, полісемія є важливим явищем в мові, оскільки воно дає можливість економити лексичний склад мови та використовувати слова з різними значеннями.

1.2. Типи полісемії

За теорією Адама Круза (2000) полісемія розділена на два типи: лінійну полісемію та нелінійну полісемію. Лінійна полісемія поділяється ще на чотири типи: автогіпонімія, автомеронімія, автосуперординація та автоголонімія. Нелінійна полісемія також ділиться на підтипи: метафора і метонімія.

Типологізація запропонована В. Евансом дуже відрізняється від запропонованої Крузом (Falkum I. L., Vicente A., 2015):

1. Граматична полісемія - виникає, коли одне і те саме слово використовується в різних часових формах, відмінках, родах тощо. Наприклад, слово "play" може вживатися як дієслово в Present Tense (I play tennis), Past Tense (Yesterday I played tennis), а також як іменник (The play was really good).

2. Лексична полісемія - виникає, коли слово має декілька пов'язаних, але різних значень. Наприклад, слово "bank" може означати фінансову установу, але також може мати значення "берег річки".

3. Контекстуальна полісемія - виникає, коли значення слова залежить від контексту, в якому воно використовується. Наприклад, слово "table" може означати меблевий предмет, але якщо сказати "to table a discussion", то значення буде зовсім іншим - "відкласти на потім".

Ці типи полісемії можуть перетинатися і мати взаємозв'язок між собою. Також важливо враховувати контекст, в якому використовуються полісемантичні слова, для точного розуміння їх значень.

1.3. Полісемантичні дієслова в англійській мові

В англійській мові багато дієслів мають полісемантичний характер, що часто призводить до труднощів у перекладі та розумінні.

Наприклад, дієслово "to break" може означати "ламати" (I broke my phone screen), але також може мати значення "зупиняти" (Break the car by pushing the brake pedal), "розбивати зв'язок" (They broke up last year), або ж "порушувати" (Breaking the rules will result in punishment) (Cambridge Dictionary, 2023).

У кожного з цих значень дієслова є свої відтінки, а тому важливо враховувати контекст, в якому використовується дієслово, для правильного розуміння його значення. Вивчення полісемії в англійській мові допомагає покращити навички розуміння та використання мови, а також допомагає вчителям та перекладачам у правильному виборі перекладу із різних варіантів значень дієслова.

1.4. Роль контексту у розумінні значення полісемантичних дієслів

Роль контексту у розумінні значення полісемантичних дієслів в англійській мові є надзвичайно важливою. Контекст визначає, яке саме значення дієслова має бути використане в певному випадку, оскільки полісемантичні дієслова можуть мати різні значення, які часто мають відмінності у семантиці та стилістиці.

Наприклад, дієслово "run" може мати різні значення, такі як бігти, керувати, забігати, спрацьовувати та інші. Однак, контекст, в якому воно використовується, може зробити його значення більш ясним. Наприклад, "run a marathon" означає бігти марафон, тоді як "run a company" означає керувати компанією (Oxford Learner's Dictionaries, 2023).

Двома більш-менш загальновизнаними основними типами мовних контекстів, є лексичний контекст граматичний контекст. Ці типи розрізняються залежно від того, лексичний чи граматичний аспект переважає в обумовленні значення. Третім типом контексту є екстралінгвістичний (або ситуативний) контекст (Ginzburg, Khidekel, Knyazeva, Sankin, 1979: 47-50).

Екстралінгвістичний контекст є, на мою думку, найбільш значущим у вивченні полісемії та полісемантичних дієслів. Відповідно до цього контексту в залежності від мовленнєвої ситуації (контексту) полісемантичні дієслова будуть мати різне значення:

- фізичний контекст може включати місце, час і умови взаємодії;
- соціальний контекст може включати статус, вік, професію тощо;
- культурний контекст може включати національні традиції, звичаї та культурні цінності;
- дискурсивний контекст відноситься до мовленнєвого контексту, в якому вживається полісемантичне дієслово;
- історичний контекст може включати історичні події і фактори;

Отже, контекст використання полісемантичних дієслів є надзвичайно важливим для розуміння їх значення в англійській мові. Він допомагає уточнити те, що має на меті висловити мовець і забезпечує більш точне розуміння змісту тексту або мовлення.

РОЗДІЛ II. ВИКОРИСТАННЯ ПОЛІСЕМАНТИЧНИХ ДІЄСЛІВ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

2.1. Аналіз полісемантичних дієслів у сучасній англійській мові

В сучасній англійській мові існує велика кількість полісемантичних дієслів. Наприклад, дієслово "run" має більше 600 різних значень в залежності від контексту вживання. Деякі з найбільш поширених полісемантичних дієслів у сучасній англійській мові включають: "get", "take", "set", "go" та інші (<https://nextlevel.kiev.ua/top-bagatoznachnih-sliv-v-anglijskij-movi/>).

Аналіз полісемантичних дієслів у сучасній англійській мові демонструє їх широке вживання та значення, які змінюються в залежності від контексту. Наприклад, дієслово "set": "to set the table" означає "прибрати на столі і підготувати його до їди", тоді як "to set a record" означає "встановити рекорд" (Oxford Learner's Dictionaries, 2023).

Інші полісемантичні дієслова, такі як "get", "put", "take", "go", "run" та інші, також мають різні значення, що залежать від контексту. Наприклад, дієслово "get" може означати "отримати", "зрозуміти", "дістатися" тощо. Дієслово "put" може означати "класти", "ставити", "покладати" та інші значення, а дієслово "take" - "брати", "взяти з собою", "приймати" тощо (Cambridge Dictionary, 2023).

Ці полісемантичні дієслова можуть викликати незручності у розумінні та використанні для носіїв іншої мови, оскільки їхні значення можуть бути досить специфічними та залежати від контексту. Однак, знання контексту та вміння використовувати ці дієслова належним чином, є важливими навичками для вивчення та використання англійської мови.

2.2. Основні функції полісемантичних дієслів у сучасній англійській мові

Опрацювавши велику кількість теоретичної літератури я виділила основні функції полісемантичних дієслів у сучасній англійській мові:

1. Поляризація контексту: полісемантичні дієслова можуть створювати контекст, який вказує на протилежні значення, наприклад, "to strike a match" (запалити сірник), "to strike a deal" (укласти угоду).

2. Розширення виразності мовлення та лексичного запасу: полісемантичні дієслова дозволяють зменшити кількість слів у мовленні, використовуючи одне слово для вираження різних ідей. Наприклад, "to break" може означати розбити скло, порушити закон, зупинити процес, або розлучитися з кимось, в залежності від контексту.

4. Контекстуалізація: полісемантичні дієслова дозволяють визначати конкретне значення слова в залежності від контексту, у якому вони вживаються. Наприклад, "to plant" може означати садити (рослини) або сіяти (підозру).

2.3. Типологізація полісемантичних дієслів

Полісемія є досить поширеним явищем в англійській мові, і багато дієслів мають кілька значень в залежності від контексту. Нижче подано типологію дієслів залежно від їхньої полісемії (Cruse A., 2000: 109-124):

1. Дієслова з декількома різними лексичними значеннями, що використовуються в різних сферах життя, наприклад:

- to get: отримувати, зробити, стати

- to take: брати, приймати, розуміти

2. Дієслова з різними значеннями в залежності від контексту, що пов'язані зі специфічними областями знань або діяльності, наприклад:

- to weigh: важити (предмет), розглядати (варіант), зважувати (аргументи)

- to map: картографувати (територію), складати (план), намічати (шлях)

3. Дієслова з різними значеннями, що базуються на різних способах дії, наприклад:

- to cut: різати (ножем), обрізати (рослину), скорочувати (кількість)

- to break: розбивати (предмет), порушувати (правило), зупинятися (відпочинок)

У таблиці 1 продемонстровано на прикладі дієслова "to run" наскільки різні значення може мати полісемантичне дієслово в залежності від сфери життя, області діяльності та контексту, у яких його вжито.

Таблиця 1

Тип полісемії	Значення	Приклад контексту
Фізична діяльність	Бігти	I like to run in the morning.
	Прискорювати діяльність	He ran towards the finish line.
	Керувати	I run my own business.
	Бути відповідальним	Who runs the company now?
	Запускати	I can run the program on my computer.
Адміністративна діяльність	Організовувати	She ran the meeting smoothly.
	Керувати	He runs the department efficiently.
	Бути відповідальним	The governor runs the state.
Виконання програмного	Виконувати	I can run this project on

коду		my own.
Технічна проблема	Вмикати	I had to run the dishwasher twice.
	Працювати	My car runs smoothly.

Така типологізація дієслів є необхідною для кращого розуміння мовних особливостей англійської мови, а також допомагає у процесі вивчення та використання мови в практичній діяльності.

2.4. Вживання полісемантичних дієслів у різних стилях мовлення

У даному розділі курсової роботи проведено детальний аналіз контекстів вживання полісемантичних дієслів, що дозволило встановити особливості їх вживання у різних контекстах.

Важливо пам'ятати, що на інтерпретацію полісемантичних дієслів можуть впливати культурні та соціальні фактори, а також індивідуальні відмінності у фонових знаннях та досвіді (Kövecses Z., 2002).

Дієслово "take" в контексті їжі воно може мати значення "брати їжу", в контексті фотографії - "робити знімок", а в контексті стосунків - "займати позицію".

Дієслово "get" може мати значення "отримувати", "ставати", "розуміти" та інші. Розглянемо декілька прикладів вживання цього дієслова у різних контекстах:

- I need to get some rest. (Отримати, знайти можливість відпочити)
- He always gets up early. (Встати з ліжка)
- I don't get it. (Не розумію, не уявляю)

Дієслово "take" може мати значення "брати", "забирати", "використовувати" та інші. Розглянемо декілька прикладів вживання:

- Can you take this book to the library? (Забрати, взяти з собою)
- He always takes his coffee black. (Пити, використовувати)
- Take a deep breath and relax. (Зробити)

Дієслова "break" та "cut" також мають багато значень та вживатися в різних контекстах. Наприклад, дієслово "to break" може мати значення "ламати", "псуватися", "розбивати" та інші. Розглянемо декілька прикладів вживання:

- I accidentally broke the vase. (Розбити, пошкодити)
- My phone broke yesterday. (Псуватися)
- He broke his arm playing football. (Ламати)

Дієслово "cut" може мати значення "різати", "вирізати", "зменшувати" та інші. Розглянемо декілька прикладів вживання:

- Can you cut the bread for me? (Різати)
- She cut a heart out of paper. (Вирізати)
- The company is cutting jobs. (Зменшувати)

ВИСНОВКИ

Під час виконання курсової роботи на тему "Полісемантичні дієслова в англійській мові" було проведено дослідження сутності полісемії в мові, зокрема, в англійській мові, та її впливу на розуміння значення дієслів. Було розглянуто теоретичні підходи до визначення полісемії та її відмінності від омонімії.

У результаті дослідження можна зробити наступні висновки.

1. Полісемантичні дієслова є поширеними у мові та мають різні типи полісемії досліджені різними науковцями.

2. Полісемантичні дієслова використовуються у різних контекстах залежно від їх значень та стилістики мовлення. Наприклад, дієслово "to run" може мати значення "бігти" у простій мові та "вести кампанію" у політичному контексті.

3. Механізми формування нових значень полісемантичних дієслів включають процеси метафоризації, метонімії.

4. Приклади вживання полісемантичних дієслів у різних контекстах показують, що вони можуть мати різні значення в залежності від контексту та стилістики мовлення.

5. Переклад полісемантичних дієслів може бути складним завданням через їх різноманітні значення та залежність від контексту. Для досягнення точності перекладу необхідно враховувати контекст, стилістику мовлення та соціокультурні фактори.

Таким чином, вивчення полісемантичних дієслів дозволило отримати розуміння їх типології та основних характеристик, а також виявити механізми формування нових значень та їх вживання у різних контекстах. Однак, питання перекладу полісемантичних дієслів залишається відкритим і потребує подальшого дослідження.

АНОТАЦІЯ

Ця курсова робота присвячена дослідженню полісемії дієслів в англійській мові. Вона описує концепт полісемії та його відмінність від омонімії. Основна увага приділяється аналізу деяких полісемантичних дієслів, які мають багато значень у залежності від контексту, і досліджуються фактори, які можуть впливати на їх інтерпретацію, такі як культурні та соціальні фактори та індивідуальна різниця в знаннях та досвіді. Робота демонструє, як полісемія дієслів може відображати семантичну організацію мови, культурні та історичні фактори, що впливають на її розвиток.

Ключові слова: полісемія, дієслово, семантика, значення, контекст, культурні та соціальні фактори, аналіз тексту.

ANNOTATION

This term paper is devoted to the study of polysemantic verbs in the English language. It describes the concept of polysemy and its difference from homonymy. The focus is on the analysis of some polysemantic verbs that have multiple meanings depending on the context, and the factors that can influence their interpretation are explored, such as cultural and social factors and individual differences in knowledge and experience. The work demonstrates how the polysemy of verbs can reflect the semantic organization of the language, cultural and historical factors influencing its development.

Key words: polysemy, verb, semantics, meaning, context, cultural and social factors, text analysis.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Лобанова В. (2020). Конкретизація та генералізація в палітрі перекладацьких трансформацій. *Англістика та американістика*. 17, 80–85.

2. ТОП багатозначних слів в англійській мові (2021) з <https://nextlevel.kiev.ua/top-bagatoznachnih-sliv-v-anglijskij-movi/>
3. Anderson R. C., Ortony A. (1975). On putting apples into bottles – A problem of polysemy. *Cognitive Psychology*. 7, no. 2, 167–180.
4. Babonnaud W., Kallmeyer L., Osswald R. (2016). Polysemy and Coercion – A Frame-Based Approach Using LTAG and Hybrid Logic. In *Logical Aspects of Computational Linguistics. Celebrating 20 Years of LACL (1996–2016)* (pp. 18–33). Berlin, Heidelberg.
5. Balloqui M. R. (2016). *Polysemy*. Universidad del Pais Vasco, Euskal Herriko Unibertsitatea.
6. Beretta A., Fiorentino R., Poeppel D. (2005). The effects of homonymy and polysemy on lexical access: an MEG study. *Cognitive Brain Research*. 24, no. 1, 57–65.
7. Cambridge (2023). *Cambridge Dictionary*. Cambridge University Press & Assessment.
8. Chalker S., Weiner E. (1998). *The Oxford Dictionary of English Grammar*. Oxford University Press.
9. Cruse A. (2000). *Meaning in Language: An Introduction to Semantics and Pragmatics* (pp. 109–124). Oxford: Oxford University Press.
10. Crystal D. (2008). *Dictionary of Linguistics and Phonetics*. 6th ed. (pp. 373–374). Blackwell publishing.
11. Collins (2002). *Dictionary of Phrasal Verbs*. 2nd ed. Collins CoBUILD.
12. Essam T. Mohammed (2009). *Polysemy as a lexical problem in translation*.
13. Falkum I. L. (2011). *The Semantics and Pragmatics of Polysemy : a relevance-theoretic account*. University of London. London.
14. Falkum I. L., Vicente A. (2015). Polysemy: Current perspectives and approaches. *Lingua*. 157, 1–16.
15. Foraker S., Murphy G. L. (2012). Polysemy in sentence comprehension: Effects of meaning dominance. *Journal of Memory and Language*. 67, no. 4, 407–425.

16. Ginzburg R. S., Khidekel S. S., Knyazeva G. Y., Sankin A. A. (1979). *A Course in Modern English Lexicology* (pp. 47-50). Moscow: Moscow Vysšaja Škola.
17. Hasa (2016). *Difference Between Polysemy and Homonymy*. Retrieved from <https://pediaa.com/difference-between-polysemy-and-homonymy/>
18. Kövecses Z. (2002). *Metaphor: a Practical Introduction*. New York : Oxford University Press.
19. Longman (2000). *Longman Phrasal Verbs Dictionary*. 2nd ed. Pearson ESL.
20. Oxford (2023). *Oxford Learner's Dictionaries*. Oxford University Press.
21. *Polysemy*. Retrieved from <https://www.studysmarter.us/explanations/english/lexis-and-semantics/polysemy/>